

В.І.Чебан, С.І.Понцак

СОЦІАЛЬНО - МЕДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХВОРЮВАНOSTІ КРОВІ ТА КРОВОТВОРНИХ ОРГАНІВ У НАСЕЛЕННЯ ПРИКАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Кафедра соціальної медицини та організації охорони здоров'я (зав. – доц. В.Е.Кардаш)
Буковинського державного медичного університету

Резюме. Проведено науковий пошук із проблем формування популяційного здоров'я, досліджено загальну захворюваність населення та її окремі параметри в Прикарпатському регіоні. Зосереджено увагу на особливостях структури, рівнів та прогнозу хвороб крові, кровотворних органів та анемії. Визначено їх роль та

місце у формуванні репродуктивного популяційного здоров'я.

Ключові слова: репродуктивне здоров'я, захворюваність, профілактичні технології, прогноз.

Вступ. Наслідком демографічного постаріння населення у світі є зростання рівнів захворюваності населення за рахунок окремих, так званих соціально-зумовлених хвороб (серцево-судинної та нервової систем, туберкульозу тощо); хвороб з

ускладненими формами; онкопатології, хвороб, що призводять до інвалідності. Це є проблема світового значення, у тому числі й України, яка потребує реформування первинної медико-

санітарної допомоги населенню як у цілому, так і в системі сімейної медицини.

Мета дослідження. Виявити особливості та закономірності коливань окремих нозологічних форм захворюваності - важливих складових формування популяційного репродуктивного здоров'я.

Матеріал і методи. У дослідженні використано науково-інформаційний пошук, обліково-статистичний, клініко-статистичний, аналітичний методи.

Результати дослідження та їх обговорення. За даними науково-інформаційного пошуку, виявлено зростання неспецифічної захворюваності за окремими класами хвороб. Так, частота залізодефіцитних анемії в Україні наближається до середніх рівнів серед населення в країнах третього світу. За даними окремих авторів, їх поширеність серед дорослого населення складала 601,2 випадку на 100000 населення [2]. Серед них значну частину становлять анемії вагітних, які посідають провідне місце серед акушерської патології та мають негативний вплив на репродуктивну функцію жінок і здоров'я майбутнього покоління. За даними інших авторів, частота даної патології вагітності продовжує залишатися досить високою (від 20 до 90 %), а в останні роки також має тенденцію до зростання, особливо в екологічно несприятливих регіонах [3,5].

У Прикарпатському регіоні нами вивчена загальна захворюваність та захворюваність за даними госпіталізації та причин смертності. Ре-

зультати засвідчують, що загальна захворюваність у Прикарпатському регіоні та в Україні в 1990-1999 роках стабільно зростала. Протягом останніх п'яти років значно зросли рівні не тільки соціально-зумовлених, але і так званих екологічно-зумовлених захворювань (хвороб крові та кровотворних органів, ендокринної системи, новоутворень тощо). Така захворюваність, на наше переконання, веде до поглиблення депопуляційних процесів і, в першу чергу, до порушень репродуктивного здоров'я серед населення репродуктивного віку.

Хоча загальна захворюваність являє собою збірне поняття, що включає в себе показники, які характеризують рівень та структуру різних захворювань протягом відповідного часу, серед певного контингенту населення, що проживає на даній території, проте поглиблене її вивчення є важливим підходом до оцінки соматичного здоров'я та обґрунтування профілактичних технологій. Аналіз свідчить, що темп зростання загальної захворюваності в областях досліджуваного регіону коливався в межах +22,3-26,3%. Занепокоєння викликає виявлене нами зростання в Прикарпатському регіоні рівнів класу захворюваності на хвороби крові і кровотворних органів та анемії, окремих порушень із залученням імунного механізму (рис. 1).

Щодо зростання вказаної патології в Україні, у науковій інформації існує достатньо фактичного матеріалу з обґрунтування її причин (наслідки

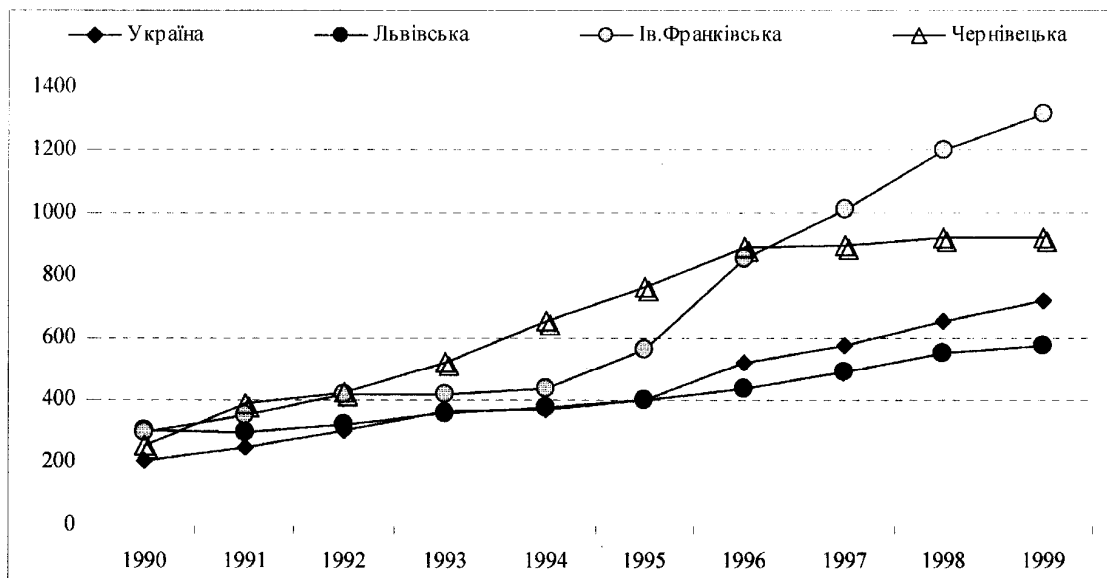

Рис. 1. Захворюваності на хвороби крові і кровотворних органів та анемії, окремі порушення із залученням імунного механізму

аварії на ЧАЕС тощо). Але ми звертаємо увагу на те, що Прикарпаття не є зоною тотального екологічного забруднення (внаслідок аварії на ЧАЕС). Проте рівні вказаної патології значно вищі за аналогічні показники по Україні. Особливо це стосується населення областей Чернівецької та Івано-Франківської, де рівні згаданої захворюваності значно зросли протягом 1995 – 1999 років.

Щодо з'ясування причин високих рівнів даної захворюваності, то це є тема окремого дослідження. Однак ми переконані, що дана патологія негативно впливає як на загальне популяційне здоров'я в регіоні, так і безпосередньо на репродуктивне формування. Тому, нами детальніше будуть вивчені хвороби крові, кровотворних органів та анемії.

З метою розробки раціональної та ефективної системи профілактики порушень репродуктивного здоров'я, ми вважали за необхідність виявити прогностичну ймовірність подальшого розвитку окремих груп захворювань, які впливають на формування репродуктивного здоров'я. При цьому нами була використана трендова модель математичного моделювання. Для обробки даних дослідження використовувалися програми електронних таблиць "Excel 5,7", (рис. 2) [1,4]. Прогноз сягав середньотривалого періоду, тобто до 2010 року стану демографічного процесу та окре-

мих груп захворювань. Лінійний тренд моделі базувався на рівнянні лінійного (y) тренда та величині вірогідності апроксимації (R^2). Результати математичного аналізу свідчать, що в Україні у 2010 році рівні вказаної захворюваності зростуть у 1,9 раза. У Прикарпатському регіоні зростання даних показників неоднозначне. Якщо у Львівській області їх зростання прогнозується в 1,6 раза, то в Івано-Франківській області відповідно у 2,3 раза, у Чернівецькій області – у 3,8 раза.

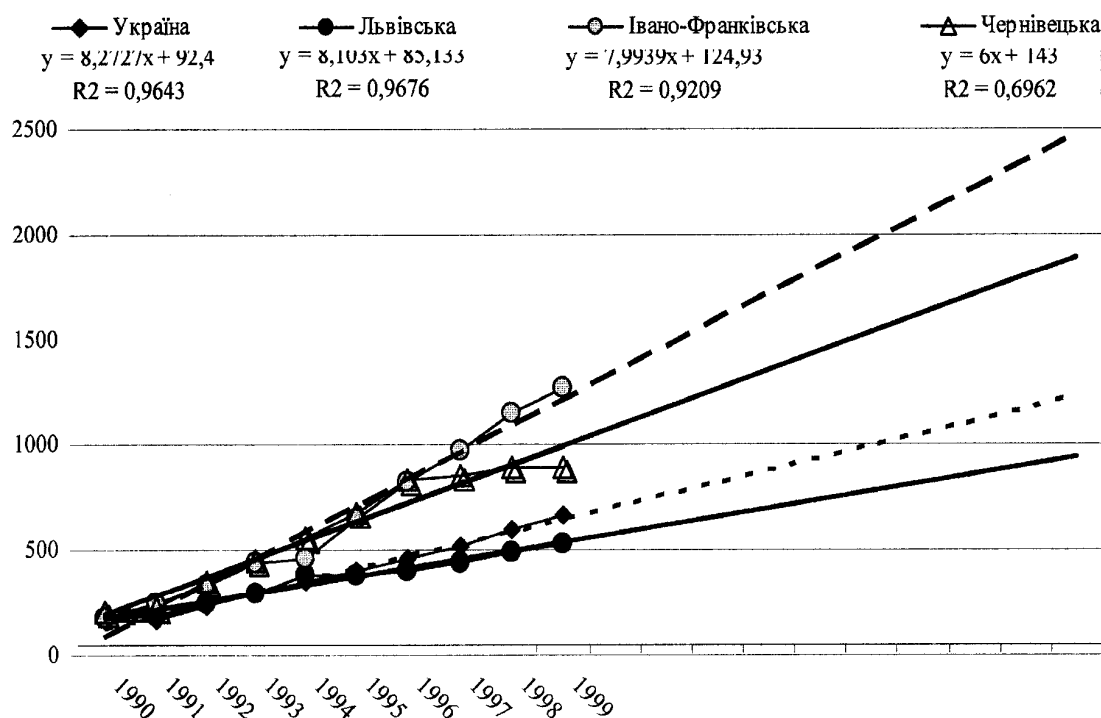

Рис. 2. Стан та прогноз захворюваності на хвороби крові, кровотворних органів, анемії, окремих порушень із залученням імунного механізму серед населення України та Прикарпатського регіону до 2010 року

Зауважимо, що результати математичного прогнозування (за методом лінійного тренду на середньостроковий період) не лише на даних прикладах окремих класів, але також і на інших показниках (які досліджені, але не наведені) популяційного здоров'я свідчать про несприятливі тенденції його якісних змін взагалі та формування репродуктивного здоров'я безпосередньо.

Висновок

Матеріали досліджень про рівні, структуру і прогноз захворюваності крові та кровотворних органів є основою розробки та наукового обґрунтувати технологій соціально-медичної профілактики даної патології та запобігання порушень формування репродуктивного популяційного здоров'я.

Перспективи подальших досліджень. Враховуючи особливу актуальність у формуванні репродуктивного популяційного здоров'я, хвороби крові, кровотворних органів, анемії та інші

важливі неепідемічні захворювання будуть вивчені та аналізовані нами більш поглиблено.

Література

1. Боровиков В.П., Боровиков І.П. СТАТИСТИКА. Статистический анализ и обработка данных в среде Windows // Информ. - изд. дом «Филин», 1977.- 608 с.
2. Доценко К.Я., Фуштей І.М., Понцак С.І. Анемії: нова класифікація, нові препарати, нові можливості лікування. (Методичні рекомендації). - Запоріжжя, 2003.- 21 с.
3. Жабченко І.А. Новий підхід до профілактики анемії у здорових вагітних // Перинатологія та педіатрія. – 2001.- № 2. – С. 15 – 17.
4. Лалгас С.Н., Губенко А.В., Бабич П.Н. Статистические методы в медико-биологических исследованиях с использованием Excel.- К.: МОРИОН, -2000.- 320 с.
5. Макачук О.М. Особливості перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду та стану новонароджених при гестаційній анемії // Бук. мед. вісник. – 2002.-Т.6, № 3.- С.57-60.

**SOCIO-MEDICAL ASPECTS OF THE MORBIDITY OF THE BLOOD, HEMOPOIETIC ORGANS
AND ANEMIAS AMONG THE POPULATION OF THE PRECARPATHIAN REGION**

V.I.Cheban, S.I.Pontsak

Abstract. The authors have performed a research dealing with problems of forming the health of communities and investigated the total disease incidence of the population and its individual parameters in the Precarpathian region. Attention is concentrated on the specific features of the structure, levels and prognosis of the diseases of the blood, hemopoietic organs and anemias. Their role and place in the forming of reproductive population's health have been determined.

Key word: reproductive health, disease incidence, prophylactic technologies, prognosis.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Buk. Med. Herald. – 2005. – Vol.9, №3.- P.49-52

Надійшла до редакції 4.04.2005 року